

בית המדרש להלכה בהתישבות - אמונת אי"ש

הקרן לחילול מעשר שני

רח' המלמד 1 ת.ד. 34057 ירושלים 9134001 טל' 02-6488888 פקס: 02-6522010

סדר הפרשת תרומות ומעשרות וחילול מעשר שני ורבעי לחברי הקרן בלבד

כאשר מפרישים מספק טבל, דהיינו דברים שלא ידוע אם הפרישו מהם תרומות ומעשרות, כגון כשקונים בחנויות ובשווקים שאין שם השגחה מעולה, או כשאוכלים אצל מי שקנה במקומות כאלה, סדר ההפרשה הוא כדלהלן ללא הברכות:

1. לוקחים מכל מין יותר מ-1% ומניחים בנפרד. 2. אומרים נוסח זה:

נוסח ההפרשה

כָּל לְשׁוֹנִי יִתְפָּרֵשׁ עַל הַצֵּד הַיּוֹתֵר טוֹב עַל פִּי דִין תּוֹרָה וְתִקְנַת חז"ל.

מ"טבל ודאי" מברך כאן: (מספק טבל לא מברך אלא ממשיך "היותר...")

(בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת).

הַיּוֹתֵר (הַעוֹדף) מֵאֶחָד מִמָּאָה * שְׁיֵשׁ כָּאֵן (בְּמָה שְׁמוֹנֶה בִּנְפֵרֵד) הֵרִי הוּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בְּצֵד צָפוֹן ** כָּל מִין עַל מִינוֹ.

אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁיֵשׁ כָּאֵן (בְּמָה שְׁמוֹנֶה בִּנְפֵרֵד) וְעוֹד תְּשַׁעָּה חֲלָקִים כְּמוֹתוֹ בְּצֵד צָפוֹן שֶׁל הַפְּרוֹת (הִירְקוֹת, הַמִּצְרֵד/ים) הֵרִי הוּא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן ** כָּל מִין עַל מִינוֹ.

אוֹתוֹ אֶחָד מִמָּאָה שְׁכָּאֵן שְׁעִשִּׁיתִיו מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן, עֲשׂוֹי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר ** כָּל מִין עַל מִינוֹ.

וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי בְּדִרּוֹמָם שֶׁל הַפְּרוֹת (הִירְקוֹת, הַמִּצְרֵד/ים) ** כָּל מִין עַל מִינוֹ. וְאִם צָרִיד מַעֲשֵׂר עֲנִי, יִהְיֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי בְּדִרּוֹמָם ** כָּל מִין עַל מִינוֹ.

מ"טבל ודאי" החייב במעשר שני מברך כאן: (מספק טבל לא מברך אלא ממשיך "המעשר..")

(בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱ-לֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פְּדִיּוֹן מַעֲשֵׂר שְׁנִי).

נוסח החילול

הַמַּעֲשֵׂר שְׁנִי, (כָּל דְּרָגַת חֵיבוֹ בְּפִי עֲצָמָה), יִהְיֶה מִחֲלָל עַל פְּרוּטָה (**בְּפִי עֲצָמָה), בְּמִטְבֵּעַ הַמִּיחָדָת לְחִלּוֹל זֶה בִּ"קֶרֶן לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שְׁנִי" כְּפִי תִנְאִי הַקֶּרֶן. אִם יֵשׁ כָּאֵן פְּרוֹת רִבְעִי, יִהְיוּ מִחֲלָלִים עַל פְּרוּטָה בְּמִטְבֵּעַ הַמִּיחָדָת לְחִלּוֹל זֶה בִּ"קֶרֶן לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שְׁנִי" כְּפִי תִנְאִי הַקֶּרֶן. אוֹתוֹ שְׁאִינוֹ שֶׁנָּה פְּרוּטָה מִהַמַּעֲשֵׂר שְׁנִי אוֹ הַרְבָּעִי, יִהְיֶה מִחֲלָל בְּשׂוֹי, בְּמִטְבֵּעַ הַמִּיחָדָת לְחִלּוֹל זֶה בִּ"קֶרֶן לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שְׁנִי" כְּפִי תִנְאִי הַקֶּרֶן.**

*אחד ממאה - חיינו מאית מהפירות בלי התרומה הגדולה **אומרים כשמופרישים מכמה מינים בבת אחת. ***יש מהדרים לומר.

(מטבל ודאי בדברים החייבים במעשר עני יש לתת את המעשר לעני, ויש הנוטים גם את המעשר הראשון ללוי).

נוסח הפרשה מקוצר למתקשים לומר את הנוסח דלעיל ונוהגים להסתפק בנוסח זה. לאחר שהפריש יותר מ-1% יאמר:

כָּל הַהִפְכָּשׁוֹת (הַתְּרוּמוֹת וְהַמַּעֲשֵׂרוֹת) וְחִלּוֹלֵי מַעֲשֵׂר שְׁנִי וְרִבְעִי יְחֻלוּ בְּדַת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּנִסְחָ לְמִנּוּי הַקֶּרֶן לְחִלּוֹל מַעֲשֵׂר שְׁנִי.

ממיני מאפה החייבים בהפרשת חלה יש לקחת חתיכה מכל מצרך ולומר: **הרי זו חלה**. לאחר מכן יש לשרוף חתיכה זו או לעטוף ולהשליך. מצרכים הטעונים הפרשת תרומות ומעשרות וגם הפרשת חלה, יש לומר את נוסח ההפרשה דלעיל, ולפני אמירת "ומעשר שני..." יש ליטול מעט מן המצרך, ולומר **הרי זו חלה**.

באמירת קטע זה אנו קובעים תרומה גדולה בחלק הצפוני של מה שמונח בנפרד בכמות העדפת על האחר.

באמירת קטע זה אנו קובעים מעשר ראשון בשני מקומות, עשירית ממנו נקבע באחוז שמונה בנפרד והשאר בצד צפון של שאר המעשר ראשון.

באמירת קטע זה אנו קובעים תרומת מעשר באותו אחוז שמונה בנפרד שעשיתו מזה המעשר ראשון.

באמירת קטע זה אנו קובעים מעשר שני או עני בצד דרום של הפירות.

באמירת קטע זה אנו מחללים את המעשר השני דהיינו מעבירים את קדושתו מהפירות למטבע המיוחדת לכך "בקרן לחילול מעשר שני" ואם יש כאן פירות רבעי מחללים גם אותם.

סדר הפרשה מטבל ודאי

כאשר מפרישים תרומות ומעשרות מתוצרת שודאי לא הפרישו ממנה, כגון: פירות שנקטפו בחצר הבית, או שהובאה לו ע"י מגדל שלא הפריש, מפרישים לפי סדר זה:

1. לוקחים יותר מ 1% מכל מין ומניחים בנפרד.
2. אומרים את הקטע שמעבר לדף: **כל לשוני... ותקנת חז"ל.**
3. מברכים
- ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו להפריש תרומות ומעשרות.**
3. אומרים את נוסח ההפרשה שמעבר לדף: **היותר (העודף) מאחד ממאה ... יהא מעשר עני בדרום כל מין על מינו.**
4. בגידולי השנים א, ב, ד, ה, לשמיטה יש לחלל את המעשר-שני. קודם אמירת נוסח החילול מברכים:
- ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על פדיון מעשר שני.**
5. אומרים את נוסח החילול שמעבר לדף: **המעשר שני ... לפי תנאיו.**
- בגידולי השנים ג, ו, לשמיטה צריך לתת את המעשר עני לעני. כיצד לבצע זאת פנה לבית המדרש לקבל הדרכה.
- יש הנותנים את המעשר הראשון ללוי, מגידולי כל השנים. אם אינך כהן או לוי ואין בסביבתך לוי, פנה לבית המדרש לקבל הדרכה.

פדיון פירות רבעי

פירות שהם ודאי בשנתם הרביעית לנטיעת העץ נוהגים בסדר זה (יש לפנות לחכם כדי לקבוע אם זו שנה רביעית):
לאחר הקטיף של כל כמות פירות, מברכים:

ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על פדיון רבעי.

אח"כ אומרים:

פירות אלו יהיו מחוללים על פרוטה במטבע שיחד הממונה על קרן המעשרות לחילול זה לפי תנאי הקרן.
כשיש ספק אם הפירות הם בשנתם הרביעית פנה לחכם לקבלת הדרכה.

הפרשה בשבת וביום טוב

- א. בשבת וביום טוב אסור להפריש תרומות ומעשרות. עבר והפריש במזיד, אסורים הפירות באכילה עד מוצאי שבת. הפריש בשוגג, מותרים הפירות באכילה מיד אפילו למפריש.
- ב. אם זכור מערב שבת או מערב יום טוב שיש לו פירות שלו שאינם מעושרים ואין בידו לעשרם עכשיו, יכול להתנות מערב שבת או מערב יום טוב ולהפריש בשבת או ביום טוב. וזה לשון התנאי שיש לאומרו בערב שבת: **"יותר מאחד ממאה ממה שאני עתיד להפריש יהא תרומה גדולה בצד צפוני. אותו אחד ממאה הנשאר ועוד תשעה חלקים כמותו בצד צפון של הפירות יהיו מעשר ראשון. אותו אחד ממאה שהתניתי שיהא מעשר יהא תרומת מעשר. ומעשר עני בדרום של הפירות. ואם צריך מעשר שני יהא מעשר שני בדרום. ויהא מחולל כל דרגת חיוב על פרוטה אחרת, שיחד הממונה על קרן המעשרות לחלול זה, לפי תנאיו. אותו שאין בו שוה פרוטה יהא מחולל בשווי על מטבע שיחד הממונה על קרן המעשרות לחילול זה לפי תנאיו".** (מה שאני עתיד להפריש לחלה, יהיה חלה). ויחשוב שעל ידי אמירת התנאי לא חלה ההפרשה עכשיו, אלא שאם התנה תנאי כזה יכול להפריש בשבת או ביום טוב את המתנות כהלכתן ובשעת ההפרשה בשבת יאמר את הנוסח של הפרשת תרומות ומעשרות שלעיל. דבר זה מותר רק בטבל שלו, אבל הוזמן לשבת או יום טוב לחשוך שאינו מפריש תרומות ומעשרות, אין לו תקנה לומר תנאי זה מערב שבת ויו"ט, אלא ב"דמאי" ולא בטבל ודאי או בספק טבל. ויש לשאול חכם מתי נחשבים הפירות ל"דמאי".

לשאלות הלכתיות

ניתן לפנות לבית ההוראה ע"ש הרב רוזנברג זצ"ל

בטלפון 02-6488888 שלווחה 31